

Jos Werkhoven van weerstation De Arend test het ijs. Het kan. Nou ja, bijna dan

Dat glijden, de snelheid, het gemak

Dit weekend kan er weer worden geschaatst. Sinds gisteren is het ijs eigenlijk al dik genoeg. Voor de durfballen dan. Weerman Werkhoven wacht nog even af.

Door onze redacteur SHEILA KAMERMAN KORTENHOEF. Het zijn waaghalzen die nu schaatsen. Meest mannen, soms vrouwen, vaak pensionado's. Die hebben geen vrij hoeven vragen aan hun baas. Bij de Ankeveense Plassen zijn er enkele tientallen. Mutsen diep over de oren, kragen hooggesloten, gezichten glimmend van de vaseline. Glimlachend: de zon schijnt, de ijsvloer is glad als een spiegel.

Wat is dit mooi. Amateurmeteoroloog Jos Werkhoven, van Weerstation De Arend in Kortenhoeve, stapt met zijn laarzen op het ijs van de Ankeveense Plassen. Het kraakt, maar dat hoort erbij, zegt hij opgewekt. „Het ijs moet zich zetten naar het gewicht.”

Hij bindt nog geen schaatsen onder. Als officieel ijsmeester van de gebieden rondom de Loosdrechtse Plassen zullen velen dat zien als vrijbrief om ook het ijs op te gaan. Als ze erdoor zakken, voelt hij zich medeverantwoordelijk.

Dat was gisteren. Vandaag zal Jos Werkhoven (61), oud-leraar in het montessorionderwijs en uitgever, zeker wel schaatsen. Hij is een schaatsfanaat. Eigenlijk al sinds hij zijn huidige huis in Kortenhoeve kocht, in 1978. In de strenge winter van dat jaar verkende hij de omgeving vanaf het ijs. Achter zijn huis kon hij er zo opstappen.

Sindsdien schaatst hij elke week op kunstijsbanen in Utrecht en Amsterdam. Maar natuurlijk is het mooiste. Ijsverenigingen mogen pas open als het ijs overal twaalf centimeter dik is. Maar als het ijs een centimeter of vijf à zes dik is, kan het enkele mensen houden. Als de groep maar niet te groot is. Dan belt hij een paar schaatsvrienden en gaan ze. „Je ziet het ijs letterlijk op het water golven”, zegt hij verrukt. Schaatsen is heerlijk. Dat glijden, de snelheid, het gemak. „Het is nog net geen vliegen.”

Het duurt het langst voordat de nabijgelegen grote en diepe Loosdrechtse Plassen dicht liggen. De plassen bij Ankeveen en Kortenhoeve zijn ondieper en liggen relatief be-

Jos Werkhoven (links) bespreekt elke dag de metingen van zijn amateurweerstation op dearend.nl. De site trekt duizenden bezoekers. Foto Maurice Boyer

schut. Als het een aantal dagen flink vriest, kan daar worden geschaatst. En dat weten de liefhebbers.

Op donderdag is het nog oppassen. Er zijn open stukken en veel windwakken – plekken waar de wind het water in beweging houdt, waardoor het moeizaam befrist. Woensdag zakte er nog een vrouw door het ijs.

Werkhoven is, met zijn markante bontmuts, een bekende verschijning voor de bewoners van Kortenhoeve en Ankeveen, maar ook voor mensen die van ver komen. Zij kennen hem van zijn website waarop hij elke dag de metingen van zijn weerstation in zijn tuin publiceert. En een filmpje van zichzelf, met hoed of bontmuts, waarin hij het weer van die dag bespreekt.

Het weerstation in zijn tuin lijkt voor een leek een omgekeerd emmertje op een stok, maar het is professioneel. De metingen stuurt hij door naar het commerciële weerstation Meteconsult. In ruil daarvoor

krijgt hij de voorspellingen voor de komende vier dagen. Als het vriest, beschrijft hij van kwartier tot kwartier hoe het ijs zich ontwikkelt.

Het weer is zijn passie. „Iedereen heeft ermee te maken, of je nu de was buiten wilt hangen, wilt zeilen of wilt schaatsen.” Het weer is een metafoor voor het leven, vindt hij. „We weten er veel van, maar het verrast ons telkens weer.”

Zodra het gaat vriezen, trekt zijn website vele duizenden bezoekers per dag. Op het ijs wordt hij voortdurend aangesproken door schaatsers. „Dank voor je informatie, ik kijk elke dag”, roept een schaatser. Jos Werkhoven glimpt. Dat motiveert, zegt hij. Wel vraagt hij op de website bezoekers om hem niet te bellen of het ijs al veilig is. „Dat gebeurt steeds vaker. Ik wil geen ja en geen nee zeggen. Ze moeten zelf de afweging maken. Op mijn site staat genoeg informatie om dat verantwoord te kunnen doen.”

Daar schaatst Gijs Lamsvelt (67) met zijn vrouw Florence (63) in zijn kielzog. Gevaarlijk? Ach, zeggen ze. We gaan nooit als eersten. „We wachten tot er iemand die nog gekker is dan wij ons voor is gegaan.”

Beiden hebben ijspinnen (een handvat met een scherpe ijzeren pin) om de nek hangen om uit een wak te kunnen klimmen, mocht dat nodig zijn. „Verstandig”, vindt Werkhoven. Hij heeft ze zelf ook altijd bij zich. En een touw, om een ander uit een wak te kunnen trekken.

Gijs en Florence Lamsvelt willen nou juist niet van Jos Werkhoven horen wat de voorspelling is voor de komende dagen. „Het zal voorlopig blijven vriezen”, zegt hij ongevraagd. Ai, ze leggen hun handen op hun oren. Ze hebben een reis geboekt naar de Dominicaanse Republiek. Volgende week vertrekken ze. Daar zullen ze hun kinderen treffen die in het buitenland wonen om hun veer-

tigste trouwdag te vieren. Prachtig, maar niet als je kunt schaatsen in Nederland, vinden ze. „Dan stap ik met grote tegenzin in het vliegtuig”, zegt Gijs Lamsvelt. Zeker als er een Elfstedentocht zal worden gereden. Ze hebben allebei een startbewijs. Wat denkt Jos Werkhoven?

Jos Werkhoven zegt niets en lacht. Dan wandelt hij terug en stapt van het ijs. Er staan enkele tientallen auto's in de berm. Morgen zullen dat er een paar honderd zijn, voorspelt hij. En in het weekend zullen het er duizenden zijn. Dan gooien boeren hun weilanden open en vragen 3 euro per auto. Dan verschijnen de koeken-zopies langs de kant.

Veel zijstraten van het Bergsepad, een weg die door het plassegebied loopt, zijn met linten afgesloten door bewoners. Zij weten dat ze, als het gaat vriezen, door de geparkeerde auto's hun huizen anders nauwelijks meer zullen bereiken.

Natuurijis en wedstrijden op natuurijis

● Schaatsen op natuurijis

20 km

Kalender wedstrijden op natuurijis(banen)

Datum	Wedstrijd	Plaats
1	vr 3 feb NK Kortebaant Vrouwen	Alteveer
2	za 4 feb Sofia Westenbroek bokaal kortebaant	Steggerda
3	za 4 feb Kortebaant Heren Bleskensgraaf	Bleskensgraaf
4	zo 5 feb Kortebaant Aldtsjerk KNSB	Aldtsjerk
5	zo 5 feb Ronden van Warmenhuizen marathon	Warmenhuizen

Nederland telt 200 amateurweerstations

Een weerstation is een verzameling instrumenten die het weer kunnen meten. Zo'n weerstation wordt vaak handmatig maar tegenwoordig ook wel automatisch uitgelezen. Amateurweerstations doen voorspellingen op basis van eigen modellen.

De Vereniging voor Weerkunde en Klimatologie (VVK) is de vereniging voor amateurmeteorologen. De vereniging telt zo'n 730 leden die zich bezighouden met weermetingen, kennisoverdracht en „het beleven van weerkunde als

hobby in het algemeen”. Bij de VVK zijn 200 amateurweerstations geregistreerd.

Jos Werkhoven meet de weersomstandigheden bij het pand De Arend in Kortenhoeve. Zo wordt de wind op 10 meter hoogte gemeten met een windmeter op zonne-energie op het dak. Regen temperatuur en vochtigheid worden gemeten met een meter op een stok in de 'weilandtuin' (150 cm). Voor schaatsliefhebbers en boeren gebruikt Werkhoven een speciale 'grasthermometer'.

Wel/niet doen bij schaatsen op natuurijis

Neem een priem en een stuk touw mee. Daarmee is het mogelijk zelf uit een wak te komen of een ander eruit te trekken. Ga nooit alleen.

Neem reservekleden mee in een dichte plastic zak. Natte kleden drogen niet op door even flink door te schaatsen.

Hulpstukken als knie-, pols- en elleboogbeschermers bieden goede bescherming bij vallen. Gebruik een skibril en watervrije vaseline tegen bevroering.

Kijk uit voor windwakken vooral bij laagstaande zon. En let op bij bruggen vogels riet waterplanten en takken van bomen. Op dat soort plekken is het ijs vaak onveilig. Ook waar waterwegen bij elkaar komen is het ijs door stroming vaak minder dik.

Kijk voor veilige plekken om te schaatsen op ekkel.com (de Googlekaart van Erik Ekkel) schaatsforum.nl dearend.nl (weerstation De Arend) of knsb.nl/natuurijis